

årsagen til uniformsforbudet er måske nok så meget at finde i Nordslesvig. Sønderjyderne ønskede brunskjorterne forbudt, men et sådant forbud måtte iflg. P. Munch være generelt og gælde alle skjorter.

Samtidig med alt det ydre rabalder foregik udformningen af KU's »indre ideer«. Erik Jensen trækker linierne bagud, dels til »Det unge Danmark« og de betragtninger over konservatismens teori, som Alfred Bindslev fremførte i tidsskriftet »Det nye Danmark« i 1929-30, dels til Ole Bjørn Kraft, der var stærkt optaget af den korporationsmodel, der kom til udfoldelse i Mussolinis Italien.

Den netop udklækkede cand.polit. Jack Westergaard blev 24 år gammel formand for KU i 1932. Erik Jensen skildrer ham som et arbejdsjern, der formulerede sig som en ordret oversættelse af latin. Men er det tilstrækkelig forklaring på, at KU i hans formandsperiode kunne fordoble sit medlemstal og blive en faktor, om ikke inden for dansk politik, så i hvert fald inden for konservatismen? Hvis ikke det var ham, der evnede dette, hvem var det da?

Jeg er enig i Erik Jensens konklusion, at der i KU »neutraliseredes en række højreradikale kræfter, hvis pendant i andre lande formåede at få større politisk slagkraft« (s. 125), men jeg er ikke overbevist om, at hele æren derfor er Christmas Møllers. Ingen af KU-koryfæerne havde nemlig, når det kom til stykket, mulighed, mod eller vilje til at bryde med det konservative parti, hvor meget de end snakkede om KU's idémæssige og politiske uafhængighed. De vidste alle, at karrieren gik gennem partiet, og derfor forblev KU »spændt for den parlamentariske vogn«. Omvendt ville heller ikke Christmas Møller tage noget brud med den sprælske ungdomsorganisation. Således var Aksel Møller i 1936 ikke dennes kandidat til formandsposten, men et kompromis mellem parterne. Da det omsider i 1938 kom til brud og storvask, var det ikke fremkaldt af Christmas Møller. Det blev heller ikke, som Erik Jensen skriver (s. 126), fremkaldt af Westergaard »sekunderet« af »en betydelig del af den store medlemsskare«. Det begyndte ude i KU-folket i frustration over, at KU blev koblet på Christmas Møllers forfatningspolitik, og Westergaard sluttede sig først til, da alle slagne veje frem i den politiske karriere havde lukket sig for ham.

Erik Jensen lader kun sin fremstilling gå til 1934, og det er forsvarligt, for så vidt som de første år i mange henseender er de interessanteste. Mindre forsvarligt er det, at han standser op umiddelbart før resolutionen fra marts 1934 (der bringes som bilag) og det egentlige program fra september samme år. Her burde en analyse og en komparation med partiets program (der også er anbragt som bilag) have været kronen på værket. Ingen kilder taler som bekendt for sig selv.

Aage Trommer

KAARE RÜBNER JØRGENSEN: Det gælder din frihed. En film om Danmarks besættelse. Skrifter udgivet af Historisk Institut ved Københavns Universitet bind XIV. København, Den danske historiske Forening, 1982. 362 s. 93 kr.

Filmkritikken ved Københavns Universitet har taget et stort skridt fremad med publiceringen af Kaare Rübner Jørgensens omarbejdede konferensspeciale fra 1975. Forladt er den tidligere snævre og perspektivløse fokusering på billedsiden autenticitetsproblematik til fordel for en bred præsentation af filmens ophavssitua-

tion og en fin analyse af såvel lyd- som billedsiden med henblik på en samlet vurdering af filmen som både levning og beretning.

Det gælder din frihed havde modstandsbevægelsen som sponsor. Filmen fik premiere i maj 1946, men var tænkt færdiggjort allerede i efteråret 1945. Rübner Jørgensen går ikke nærmere ind på spørgsmålet, men man bør vel se filmen som et klart led i agitationen op til skæbnevalget, den 30. oktober. Filmen blev ingen kassesucces. Måske hang det sammen med den voldsomme politiske kritik den løb ind i. Rübner Jørgensen bestemmer filmens tendens som klar højrenationalistisk, militaristisk og »systemfjendtlig«, altså som repræsentativ for de synspunkter vi finder i Dansk Samling og hos en Villh. La Cour. Forfatteren påviser løbende forvrængninger, citatfusk, fejlplaceringer, rekonstruktioner og manipulation, og er meget tæt på at tale om historieforfalskning (s. 151). Han har således også svært ved at overbevise anmelderen om at besættelsehistorikeren overhovedet har noget at hente her som han ikke kan finde bedre andetsteds (s. 155 f.). Til gengæld fremhæver Rübner Jørgensen e.m.m. med rette filmens blivende værdi som en afspejling af de stemninger og forventninger der prægede den borgerlige del af modstandsbevægelsen i befrielsesåret 1945/46. (At de to instruktører Theodor Christensen og Karl Roos kaldte sig kommunister og var medlemmer af DKP kan i denne forbindelse undre. Men det burde være nok så oplysende for rummeligheden i det kommunistiske standpunkt under og umiddelbart efter krigen). Rübner Jørgensen kalder *Det gælder din frihed* for myteskabende og mytebærende (s. 151). Med sin forræderianklage imod politikerne, sin oppustning af modstandsbevægelsens betydning, og sin fremhævelse af frihedskampen som hele folkets kamp – blev filmen et vigtigt led i bevidsthedsdannelsen omkring besættelsen. Også i denne sammenhæng har Rübner Jørgensens bog givet nye indsigter.

Hans Kirchoff

TORBEN EJLERSEN: Kraftcenter og Fristad. Københavns historie bind 6. Efter 1945. Kbh., Gyldendal, 1983. 324 s.

Sjette og sidste bind af Gyldendals Københavns historie omhandler perioden efter anden verdenskrig. Byens liv – denne gang inden for det såkaldte mands minde – passerer revy for læserens øjne, fastholdt i et letfodet sprog og et skønsomt billedvalg. Enderne mod fremtiden er åbne, de historiske lag har endnu ikke sedimenteret sig.

Inden for denne periode var det, at København for alvor gik i opløsning som entydigt begreb. Det skete i hvert fald geografisk, og i en vis forstand også kvalitativt. Mens forfatterne til de foregående bind næppe behøvede at se ud over Valby Bakke, efterlades forfatteren til dette sidste med spørgsmålet om, hvorvidt værket handler om Københavns kommune eller om metropolen, der er Danmarks hovedstad. Spørgsmålet er ikke kun pedanteri om kommunegrænser, når hele Østsjælland – svarende nogenlunde til HT-området – i denne periode blev til et integreret pendlingsområde for bosætning og arbejde. Vi foretager ganske vist nogle svinkeærinder til bl.a. Louisiana, Køgebugt-fingeren, regionplanen og lufthavnen i Tune, men begivenhedernes scene er for det meste ærkekøbenhavnsk og synsvinklen et sted i nærheden af Rådhuspladsen.